

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ จะนำเสนอเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ยังมีเอกสารและงานวิจัยที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 8 ประเด็น ดังนี้

- 2.1 เอกสารเกี่ยวกับโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- 2.2 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการตั้งชื่อ
 - 2.2.1 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการตั้งชื่อตราสินค้า
 - 2.2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการตั้งชื่ออาหาร
 - 2.2.3 งานวิจัยเกี่ยวกับที่มาของภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อ
- 2.3 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างคำ
- 2.4 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความหมาย
- 2.5 เอกสารเกี่ยวกับฉลากสินค้า
- 2.6 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อโน้มน้าวใจ
- 2.7 เอกสารเกี่ยวกับภูมิปัญญา

2.1 เอกสารเกี่ยวกับโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

กรมการพัฒนาชุมชน (2544) ได้อธิบายถึงโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product) หรือโอท็อป (OTOP) ไว้ว่า โครงการนี้จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2544 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน โดยมุ่งเน้นแนวเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งส่งเสริมให้ชุมชนสร้างผลผลิตและผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรธรรมชาติภายในท้องถิ่น ที่แสดงถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของท้องถิ่น ช่วยลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นสู่เมืองใหญ่ ช่วยสร้างเศรษฐกิจชุมชน กระตุ้นให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง

หลักการและเหตุผลในการดำเนินการโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์มีดังนี้

1. ให้การสนับสนุนมากกว่าให้เงินช่วยเหลือ รัฐบาลเน้นให้การสนับสนุนในด้านเทคนิคการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์แก่ผู้ผลิตชุมชน และช่วยเหลือด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์องค์กรท้องถิ่นช่วยในด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์
2. ใช้นโยบายหลัก 3 ประการ
 - 2.1 สร้างมาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ระดับโลก ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าที่ใช้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ได้รับการยอมรับในระดับสากล

2.2 มีเอกลักษณ์เป็นที่เลื่องชื่อเพียงหนึ่งเดียว ชุมชนต้องช่วยกันคิดค้นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของตน สร้างความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์ของชุมชนอื่น

2.3 พัฒนาทรัพยากรมนุษย์และปรับปรุงเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทรัพยากรมนุษย์ที่มีความอดทนต่อปัญหาอุปสรรคและเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ ด้วยจิตวิญญาณแห่งความสร้างสรรค์

3. กิจกรรมหลัก

3.1 ขยายสินค้าท้องถิ่นไปยังตลาด

3.2 ผลិតคิดค้นขึ้นเองในท้องถิ่น

3.3 สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพของท้องถิ่น

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใต้แนวคิดโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ มีรูปแบบดังนี้

- สร้างสถานอบรมสำหรับผู้ใหญ่
- สถานอบรมสำหรับความรู้ด้านการผลิตการเกษตร
- สถานอบรม/วิทยาลัยสำหรับการออกแบบ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ และสถาบันภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างแรงจูงใจโดยมีเนื้อแท้ของความเป็นตัวตนของตนเองอย่างเป็นอิสระ
- การให้บทบาทของสตรีเป็นพลังของการพัฒนา
- การสร้างเครือข่ายกลุ่มองค์กรพัฒนาต่าง ๆ

ขั้นตอนการนำแนวคิดโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์สู่การปฏิบัติมีดังนี้

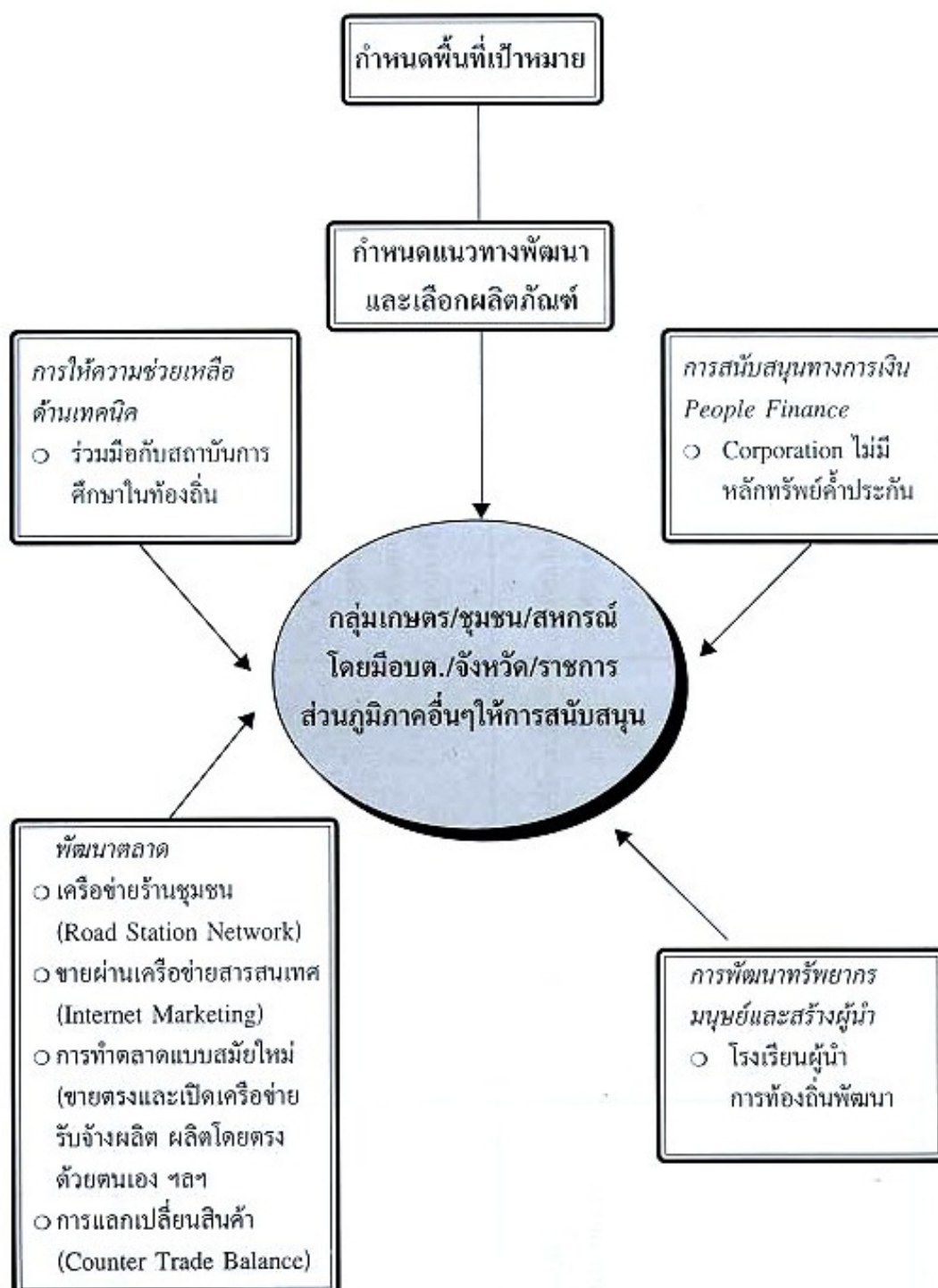
1. ขั้นตอนการพัฒนาโครงการ ต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ และสร้างกระแสการแข่งขันระหว่างชุมชน
2. ขั้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์
3. ขั้นการกระจายสินค้า

กลุ่มพลังที่สามารถขับเคลื่อนโครงการนี้ให้ประสบผลสำเร็จได้แก่

1. หน่วยงานราชการ มีศูนย์ช่วยเหลือสอนด้านเทคนิคการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนระดับท้องถิ่น
2. บริษัท ความร่วมมือจากบริษัทในภาคเอกชนในการร่วมรับผิดชอบและแก้ปัญหาให้กับประชาชนในพื้นที่
3. ผู้นำจากทุกภาคส่วนในท้องถิ่น เพื่อเป็นตัวแทนในการนำเสนอปัญหาหรือแนวทางต่าง ๆ ของชุมชน
4. องค์กรประชาชน สหกรณ์กลุ่มเกษตรกร หอการค้า กลุ่มผู้บริโภค ฯลฯ ซึ่งเป็นตัวแทนของผลประโยชน์ภาคประชาชน ร่วมกันวางรูปแบบและบรรทัดฐาน คัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมแก่การผลิต และจัดการด้านการตลาด

แนวทางการพัฒนาโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมของโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์สามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แนวทางการพัฒนาโดยประชาชนมีส่วนร่วม : หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

แผนภูมิที่ 1 แนวทางการพัฒนาโดยประชาชนมีส่วนร่วมของโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
(คัดลอกจาก กรมการพัฒนาชุมชน, 2544)

ผลจากการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ มีการคัดเลือกสินค้าที่มีคุณภาพดีจากแต่ละชุมชนอย่างน้อยตำบลละหนึ่งชนิด สินค้าที่เข้าร่วมโครงการโดยลงทะเบียนสมัครเข้าร่วมโครงการได้ที่สำนักงานพัฒนาชุมชนในพื้นที่ หลังจากนั้นคณะกรรมการดำเนินงานจะพิจารณาจัดลำดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์โดยกำหนดระดับไว้ตั้งแต่ 1 ถึง 5 ดาว และมีการประทับตราโอทอปให้แก่สินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้น โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จึงเป็นโครงการที่ส่งเสริมการพึ่งพาตนเองของชุมชน เน้นการสร้างมูลค่าให้กับผลิตผลและผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในชุมชน การสร้างศักยภาพของชุมชน และกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มของผู้คนในชุมชน

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งชื่อ

2.2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งชื่อตราสินค้า

เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดการตั้งชื่อตราสินค้า

ตราสินค้า (brand) หมายถึง ชื่อ (name) คำ (term) สัญลักษณ์ (symbol) การออกแบบ (design) หรือส่วนประสมของสิ่งดังกล่าวเพื่อระบุถึงสินค้าและบริการของผู้ขายรายใดรายหนึ่งหรือกลุ่มของผู้ขาย เพื่อแสดงถึงลักษณะที่แตกต่างจากคู่แข่ง (Kotler and Keller, 2009, p, 783)

ชื่อตราสินค้าหรือยี่ห้อ (brand name) เป็นส่วนหนึ่งของตราสินค้า ที่สามารถอ่านออกเสียงได้ ประกอบด้วยตัวอักษร เช่น YMCA BMW ตัวเลข เช่น 7-11 หรือเป็นคำพูด เช่น โตโยต้า กาแฟเขาช่อง นอกจากนี้ตราสินดียังประกอบไปด้วย เครื่องหมายตราสินค้า (brand mark) หมายถึง ส่วนหนึ่งของตราสินค้าที่มีลักษณะเฉพาะ เป็นสัญลักษณ์ รูปแบบ สี ลักษณะและขนาดของตัวอักษรที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด และไม่สามารถอ่านออกเสียงได้ องค์ประกอบอีกอย่างหนึ่งของตราสินค้าคือ เครื่องหมายการค้า (Trade mark) หมายถึง คำ ตราสินค้า หรือเครื่องหมายที่ผู้ประกอบการค้านำไปจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายเพื่อให้ได้รับการคุ้มครองและแสดงกรรมสิทธิ์ของผู้จดทะเบียน (รณชัย ตันตระกูล, 2550, หน้า, 24)

จิระภรณ์ ตันติชัยรัตนกุล (2555) กล่าวว่าตราสินค้าเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จด้านการตลาดเพราะสามารถสร้างความแตกต่างด้านการแข่งขันให้กับสินค้าและบริการได้ การสร้างคุณค่าให้กับตราสินค้าเป็นการบริหารความสัมพันธ์กับลูกค้า ช่วยให้ลูกค้ารับรู้ถึงคุณค่าคุณประโยชน์ของสินค้า และสร้างความภักดีต่อตราสินค้า การกำหนดตราสินค้า (branding) ของผลิตภัณฑ์ใหม่จะมีส่วนช่วยให้ผลิตภัณฑ์นั้นประสบความสำเร็จ ซึ่งกระทำได้โดยการกำหนดชื่อตราสินค้า (brand name) และเครื่องหมายตราสินค้า (brand mark) ให้เหมาะสม

ตราสินค้าที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. ชี้นำคุณสมบัติประโยชน์ ประเภทและการใช้ผลิตภัณฑ์
2. ชื่อสั้น ออกเสียงและสะกดง่าย จดจำได้ง่าย
3. ทันสมัยและสามารถปรับให้เข้ากับบรรทัดฐานและฉลากของสินค้าได้
4. ปรับให้เข้ากับผลิตภัณฑ์ใหม่ในกลุ่มเดียวกันที่จะผลิตเพิ่มต่อไปได้
5. สามารถนำไปจดทะเบียนและได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายได้

ณรงค์ จิวิงกูร (2545) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการตั้งชื่อตราสินค้า ไว้ดังนี้

1. ภาษา ควรมีจำนวนไม่เกินสองพยางค์ ชื่อที่มีจำนวนพยางค์น้อยช่วยให้จดจำได้ง่ายกว่าชื่อที่มีจำนวนพยางค์มาก เช่น Amex มาจากชื่อเต็ม American Express, Coke มาจาก Coca Cola หรือ Ucom มาจาก United Communication co.

2. มีความโดดเด่น โดยตั้งชื่อที่แสดงถึงจุดเด่นหรือความแตกต่างของสินค้า เช่น Microsoft เป็นชื่อที่แสดงถึงลักษณะเด่นของสินค้าคือซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ (software) และ อุปกรณ์ขนาดเล็ก (micro) หรือ Power Buy เป็นชื่อบริษัทของคนไทยที่ขายสินค้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

3. ชื่อที่สามารถปรับตัวได้ หมายถึง ชื่อสินค้าที่เมื่อเริ่มตั้งเป็นชื่อของสินค้าที่เน้นการตลาดเฉพาะกลุ่ม เช่น สินค้าสำหรับผู้หญิง ต่อมามีการขยายตลาดไปสู่กลุ่มผู้ชาย ดังนั้นชื่อตราสินค้าที่สามารถปรับให้เข้ากับกลุ่มผู้บริโภคทั้งสองกลุ่มได้ย่อมมีประสิทธิภาพทางการตลาดเนื่องจากสินค้าที่ผลิตเพื่อกลุ่มใหม่จะได้รับอิทธิพลสนับสนุนจากชื่อของกลุ่มเดิม เช่น Clairol for men หรือ Lady Gillette

4. ชื่อที่สามารถใช้ในนานาประเทศได้ เพื่อให้สินค้ามีโอกาสขยายตัวไปสู่ตลาดระดับโลก การที่ชื่อตราสินค้าสามารถใช้ได้อย่างเป็นสากลทั่วโลกช่วยประหยัดต้นทุนการผลิตบรรจุภัณฑ์หรือต้นทุนการโฆษณาได้มาก

5. ใช้โลโก้หรือภาพกราฟิกมาประกอบจะช่วยเน้นตราสินค้ามากขึ้น

ยุทธศักดิ์ คณาสวัสดิ์ (2548, หน้า, 56-62) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญในการตั้งชื่อบริษัทหรือชื่อตราสินค้า (brand) ไว้ 6 ประการ คือ

1. ออกเสียงง่าย (easy to say)
2. สะกดตัวอักษรง่าย (easy to spell)
3. จดจำได้ง่าย (easy to recall)
4. สามารถนำไปจดทะเบียนเป็นชื่อทางการค้าได้ (legal protection)

5. มีความหมายบ่งบอกถึงประโยชน์ใช้สอย (communicates product uses or benefits)

6. ต้องไม่สื่อความหมายในแง่ลบ (distinctive and no negative connotation)

กลยุทธ์ในการตั้งชื่อบริษัทหรือตราสินค้ามีหลายวิธีด้วยกัน กลยุทธ์ที่ง่ายที่สุดคือ ตั้งตามชื่อหรือนามสกุลของผู้ก่อตั้ง เช่น บริษัทรถยนต์ฮอนด้า บริษัทยางรถยนต์มิชลิน และบริษัทผลิตคอมพิวเตอร์เดลล์ นอกจากนี้ควรตั้งชื่อบริษัทให้เป็นสิริมงคล ต้องระมัดระวังฉายาอันไม่พึงประสงค์ ซึ่งอาจจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของสินค้าได้ ชื่อดีในภาษาหนึ่งอาจจะไม่ดีในภาษาหนึ่ง หากชื่อเดิมประสบปัญหาด้านภาพลักษณ์ควรจะเปลี่ยนชื่อเพื่อสร้างภาพลักษณ์ใหม่ ชื่อที่ยาวมากหรือมีความเป็นท้องถิ่นควรเปลี่ยนชื่อให้ทันสมัย และอย่าตั้งชื่อให้มีการลอกเลียนแบบได้ง่าย

งานวิจัยเกี่ยวกับชื่อตราสินค้า

นิทัศน์ บุญไพศาลสถิตย์ (Boonpaisarnsatit, 2005) ศึกษาความหมายของชื่อตราสินค้าไทย โดยรวบรวมรายชื่อตราสินค้าจากสินค้าโอท็อป ประจำปี 2546 และชื่อตราสินค้าส่งออกจากรายชื่อที่ปรากฏในฐานข้อมูลของเว็บไซต์กรมส่งเสริมการค้าส่งออก นิทัศน์กล่าวว่า ชื่อตราสินค้ามีองค์ประกอบหลัก 2 ส่วนใหญ่คือ 1) ชื่อประเภทสินค้า และ 2) ชื่อทางการค้า เช่น เมล็ดฟักทอง ตรามือ เมล็ดฟักทองเป็นชื่อประเภทของสินค้า และ ตรามือเป็นชื่อทางการค้า ผลการวิจัยพบว่าชื่อประเภทสินค้าแบ่งออกได้เป็นชื่อประเภทสินค้าแบบง่ายและแบบซับซ้อน ชื่อประเภทสินค้าแบบซับซ้อนมีส่วนประกอบทางความหมายอย่างน้อย 2 ส่วน ชื่อประเภทสินค้าที่มีองค์ประกอบแบบ 2 ส่วน เช่น ชื่อสินค้าแสดงวัตถุดิบ+กระบวนการผลิต (กล้วย + ฉาบ) ส่วนชื่อประเภทสินค้าที่มีองค์ประกอบมากกว่า 2 ส่วน เช่น ชื่อสินค้าแสดงวัตถุดิบ+กระบวนการ+วัตถุดิบ (กล้วย+อบ+น้ำผึ้ง) เป็นต้น ชื่อทางการค้าแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่คือ 1) ชื่อทางการค้าที่เป็นวิสามานยนาม 2) ชื่อทางการค้าที่เป็นสามัญนาม และ 3) ชื่อทางการค้าที่สร้างขึ้นซึ่งได้แก่ ชื่อย่อ ชื่อผสม และชื่อดัดแปลง เมื่อพิจารณาความหมายของชื่อตราสินดียังพบว่า ชื่อตราสินค้ามีการสื่อความหมายได้ทั้งความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย เช่น น้ำพริกแม่ประนอม คำว่า น้ำพริก มีความหมายโดยตรงถึงอาหารประเภทหนึ่งมีรสเผ็ด ส่วน แม่ประนอม มีความหมายโดยตรงคือ ชื่อผู้ผลิตคือประนอม ส่วนความหมายโดยนัยคือ คำว่า แม่ แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้ดูแลบ้าน ทำอาหารเก่งตามค่านิยมของคนไทย แม่มักเป็นแม่บ้าน ดูแลบ้านและทำอาหารให้ครอบครัว การใช้คำว่าแม่ มีความหมายโดยนัยว่า น้ำพริกนี้เป็นฝีมือของผู้ผลิตที่มีความชำนาญในการทำอาหาร เป็นต้น (ดูเพิ่มเติมที่ 2.4.2)

2.2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการตั้งชื่ออาหาร

อนัตตยา คอมิจิน (2548) ศึกษาการตั้งชื่ออาหารในภาษาไทยตามแนววรรณศาสตร์ปรีชา โดยแบ่งประเภทของการตั้งชื่ออาหารออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ การตั้งชื่ออาหารแบบตรงและการตั้งชื่อแบบเปรียบเทียบ

การตั้งชื่ออาหารแบบตรง หมายถึง การตั้งชื่ออาหารโดยใช้ความหมายโดยตรงตามรูปภาพ และอาจจะมีการใช้คำเชื่อมเพื่อเชื่อมความหมายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน องค์ประกอบย่อยที่ใช้ในการตั้งชื่ออาหารแบบตรงพบทั้งหมด 11 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ส่วนผสมของอาหาร หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่มีความหมาย หมายถึงเนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ และเครื่องปรุงต่าง ๆ ที่นำมาใช้ประกอบอาหาร เช่น หมูมะนาว ข้าวไข่เจียว เห็ดนางฟ้าชุบแป้งทอด

2. วิธีการทำอาหาร หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่มีความหมาย หมายถึง การแปรรูปอาหาร วิธีหรือกระบวนการที่ใช้ในการปรุงอาหารให้สุก เช่น ต้มยำปลากระป๋อง หลนกะปิคั่ว ผัดไทยไร้เส้น

3. ชนิดของอาหาร คำหรือกลุ่มคำที่มีความหมาย หมายถึง อาหารที่มีเครื่องปรุงหลัก วิธีการปรุงหลัก หรือลักษณะของอาหารที่แตกต่างกัน สามารถนำมาจัดกลุ่มได้ เช่น ส้มตำปู น้ำพริกเผา เมี่ยงไก่

4. ลักษณะของอาหาร คำหรือกลุ่มคำที่มีความหมาย หมายถึง ลักษณะของอาหารที่ปรุงเสร็จแล้วโดยบอกถึงรูปร่าง และลักษณะของอาหารนั้น มีทั้งหมด 6 ลักษณะย่อย ดังนี้

4.1 การยัดไส้ สอดไส้ ห่อไส้ ใส่ไส้ หมายถึง ลักษณะของอาหารที่มีส่วนผสมอาหารอื่นบรรจุอยู่ข้างใน

4.2 ม้วน หมายถึง อาหารที่มีลักษณะรูปกลมอย่างรูปทรงกระบอก

4.3 ราดหน้า หมายถึง ลักษณะของอาหารที่มีส่วนผสมอาหารอื่นกระจายแผ่หรือเรียวยาวไปทั่ว

4.4 เสียบ หมายถึง ลักษณะของอาหารที่มีไม้แทงคาไว้

4.5 น้ำ หมายถึง ลักษณะของอาหารที่ชุ่มไปด้วยน้ำ

4.6 แห้ง หมายถึง ลักษณะของอาหารที่ไม่มีน้ำเป็นส่วนผสมอาหาร โดยมากใช้กับอาหารประเภทก๋วยเตี๋ยว

5. แหล่งที่มาของอาหาร หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่มีความหมาย หมายถึง ชื่อสถานที่ชื่อร้านอาหาร ชื่อภาค ชื่อเชื้อชาติ ชื่อประเทศ ชื่อจังหวัดหรือเมือง ชื่อชาติพันธุ์ ชื่อเทศกาล ชื่อยศหรือตำแหน่ง คำเรียกขาน โดยแสดงถึงแหล่งที่มาของอาหารนั้น

6. ลักษณะพิเศษของอาหาร หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่มีความหมาย หมายถึง ลักษณะของอาหารที่แตกต่างจากอาหารทั่ว ๆ ไป มีโครงสร้าง 2 ลักษณะ คือ

6.1 คำเรียก ได้แก่ เจ มังสวิรัต ไร่เส้น ไร่ก้าง

6.2 โครงสร้างที่ประกอบด้วยคำว่า “ใส่+ส่วนผสมของอาหาร”

7. รสชาติ หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่มีความหมาย หมายถึง รสชาติของอาหาร

8. ชื่อเฉพาะของอาหาร หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่ตั้งขึ้นสำหรับเรียกอาหารโดยเฉพาะ ได้แก่ พะโล้ โรตีส

9. ภาชนะใส่อาหาร หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่มีความหมาย หมายถึง ภาชนะที่ใช้ในการปรุงอาหารหรือใส่อาหารเมื่อปรุงเสร็จแล้ว

10. อุณหภูมิ คือ คำหรือกลุ่มคำที่มีความหมาย หมายถึง ระดับความร้อนหนาว โดยทำหน้าที่ขยายภาชนะใส่อาหาร เพื่อให้ทราบว่าภาชนะใส่อาหารนั้นมีลักษณะเช่นไร เช่น ร้อน

11. จำนวน คือ คำหรือกลุ่มคำที่มีความหมาย บอกถึงปริมาณความมากน้อย

อาหารสามารถจำแนกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ อาหารคาว อาหารว่างและอาหารหวาน เนื่องจากในงานวิจัยเรื่องชื่อตราสินค้าชุมชนพบข้อมูลที่เป็นชื่อของหวานเป็นส่วนใหญ่ จึงนำเสนอผลการวิจัยเฉพาะกลวิธีการตั้งชื่ออาหารหวาน

การใช้ความหมายของตำแหน่งแรกของชื่ออาหารมาจัดประเภทของชื่ออาหารแบบตรงสามารถจัดประเภทของชื่ออาหารหวานได้ 4 ประเภท ดังนี้

1. ชื่ออาหารที่ขึ้นต้นด้วยส่วนผสมของอาหาร
2. ชื่ออาหารที่ขึ้นต้นด้วยชนิดของอาหาร
3. ชื่ออาหารที่ขึ้นต้นด้วยชื่อเฉพาะของอาหาร
4. ชื่ออาหารที่ขึ้นต้นด้วยลักษณะของอาหาร

ส่วนการตั้งชื่ออาหารแบบเปรียบเทียบ หมายถึง วิธีการตั้งชื่ออาหารที่นำความหมายประจำคำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบทำให้เกิดความหมายใหม่ที่ได้จากการเปรียบเทียบ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. แบบเปรียบเทียบสมบูรณ์ เป็นวิธีการตั้งชื่ออาหารโดยการเปรียบเทียบนำความหมายของคำหนึ่งมาใช้เปรียบเทียบเป็นอีกความหมายหนึ่งทั้งหมด เป็นการเปรียบเทียบอุปลักษณ์ทั้งหมด เช่น วิหคท่าลมหนาว เทียนทอง พระรามเดินดง

2. แบบเปรียบเทียบบางส่วน เป็นวิธีการตั้งชื่ออาหารโดยการเปรียบเทียบนำความหมายของคำหนึ่งมาใช้เปรียบเทียบและมีความหมายแบบตรงรวมอยู่ด้วย เช่น หมูกระจก ขนมลูกเต๋า

อุปลักษณะที่พบในการตั้งชื่ออาหารมี 5 ประเภท ได้แก่

1. อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต เช่น กุ้งเต้น ไก่จักรพรรดิ
2. อุปลักษณะของใช้ เช่น ยาลูกเต๋า ถั่วกระจก
3. อุปลักษณะธรรมชาติ เช่น ทะเลทอง เปาะเปี๊ยะพระจันทร์
4. อุปลักษณะสงคราม เช่น แกลงป้าพันธมิตร ผักรวมพล
5. อุปลักษณะสถานที่ เช่น ปลากระพงลุยสวน แกลงป้าเนื้อสัน

นอกจากนี้ อนัตตยา คอมิอิน ได้แสดงให้เห็นว่าการที่การตั้งชื่ออาหารแบบตรงปรากฏมากที่สุดเนื่องจากช่วยให้การเรียกชื่ออาหารง่ายและสะดวก สามารถระบุถึงประเภท ลักษณะและส่วนผสมของอาหารได้อย่างรวดเร็ว และชื่อที่ขึ้นต้นด้วยส่วนผสมของอาหารได้รับความนิยมสูงสุดมีสาเหตุมาจากผลของการรับรู้ภาพของอาหารที่ปรากฏในความคิดของผู้ใช้ภาษา รวมถึงเป็นผลมาจากการที่ผู้ใช้ภาษาให้ความสนใจกับส่วนผสมที่ใช้ปรุงอาหาร การตั้งชื่ออาหารแบบเปรียบเทียบบางส่วนได้รับความนิยมรองลงมาเนื่องจาก ในส่วนของชื่อที่ใช้ความหมายเปรียบเทียบนั้นทำหน้าที่ช่วยให้ชื่ออาหารน่ารับประทานมากขึ้น ส่วนชื่อที่มีความหมายตรงทำหน้าที่ช่วยให้การเรียกชื่อง่ายและสะดวกต่อการรับรู้ของผู้บริโภค การตั้งชื่อที่มีความหมายเปรียบเทียบพบน้อยที่สุดเนื่องจากทำให้ชื่ออาหารนั้นเข้าใจยาก ผู้ตั้งชื่อและผู้บริโภคต้องอาศัยประสบการณ์ร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่นำมาตั้งชื่อจึงจะเข้าใจว่าอาหารชนิดนั้นมีลักษณะหรือส่วนผสมอย่างไร

ประมวล บุญชนะ (2553) ได้ศึกษาชื่ออาหารพื้นบ้านของไทญ้อ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยศึกษาวิธีการตั้งชื่ออาหารและการแบ่งประเภทของอาหาร ในด้านวิธีการตั้งชื่ออาหารนั้นได้ใช้กรอบแนวคิดของ อนัตตยา คอมิอิน (2548) เป็นแนวทาง โดยมีวิธีการแบ่งการตั้งชื่อออกเป็น 2 วิธีคือ การแบ่งการตั้งชื่ออาหารแบบตรงกับการตั้งชื่ออาหารแบบเปรียบเทียบบางส่วน

ชื่ออาหารแบบตรงมี 3 รูปแบบ มีลักษณะดังนี้

- 1.1 ชื่ออาหารที่ขึ้นต้นด้วยวัตถุดิบมี 1 โครงสร้างเป็นโครงสร้างแบบขยาย

โครงสร้างที่ 1 วัตถุดิบจากสัตว์ + ลักษณะของอาหาร ได้แก่ ไส้ก๊อ

- 1.2 ชื่ออาหารที่ขึ้นต้นด้วยวิธีการทำอาหารมี 9 โครงสร้างเป็นโครงสร้างแบบ

ขยายทั้งหมด

โครงสร้างที่ 1 วิธีการทำอาหาร+วัตถุดิบจากพืช เช่น ตำแตง จีเห็ด

โครงสร้างที่ 2 วิธีการทำอาหาร+วัตถุดิบจากสัตว์ เช่น เผาป่า หมักกับ

โครงสร้างที่ 3 วิธีการทำอาหาร+วัตถุดิบจากสัตว์+ลักษณะพิเศษของอาหาร เช่น ต้มป่าใส่บักขาม หมักไก่ใส่หน่อไม้

- โครงสร้างที่ 4 วิธีการทำอาหาร+วัตถุดิบจากผลไม้ ได้แก่ ตำบักหุ่ง
- โครงสร้างที่ 5 วิธีการทำอาหาร+วัตถุดิบจากผลิตภัณฑ์จากสัตว์ เช่น หมัก
ไข่ป่า คั่วไข่มดแดง
- โครงสร้างที่ 6 วิธีการทำอาหาร+ชนิดของอาหาร+วัตถุดิบจากสัตว์ ได้แก่
ตำแจ้วแมงตำ
- โครงสร้างที่ 7 วิธีการทำอาหาร+ชนิดของอาหาร+รสชาติ ได้แก่
ตำแจ้วส้ม
- โครงสร้างที่ 8 วิธีการทำอาหาร+แหล่งที่มาของอาหาร ได้แก่ ตำญ้อ
- โครงสร้างที่ 9 วิธีการทำอาหาร+รสชาติ+วัตถุดิบจากสัตว์ เช่น ต้มส้มกับ
ต้มส้มปากัด
- 1.3 ชื่ออาหารที่ขึ้นต้นด้วยชนิดของอาหารมีจำนวนทั้งหมด 14 โครงสร้าง
- 1.3.1 โครงสร้างแบบเดี่ยวมี 1 โครงสร้าง คือ
- โครงสร้างที่ 1 ชนิดของอาหาร ได้แก่ แจ้ว หม้า
- 1.3.1 โครงสร้างแบบขยายมี 13 โครงสร้าง
- โครงสร้างที่ 2 ชนิดของอาหาร+วัตถุดิบจากพืช เช่น ซุบแตง แกง
ผักชีเหล็ก
- โครงสร้างที่ 3 ชนิดของอาหาร+วัตถุดิบจากพืช+ลักษณะพิเศษของ
อาหาร เช่น แกงบอนใส่หน่อไม้ ซุปผักหน่อไม้หอย
- โครงสร้างที่ 4 ชนิดของอาหาร+วัตถุดิบจากพืช+รสชาติ ได้แก่ แกง
หน่อไม้ส้ม ซุปหน่อไม้ส้ม
- โครงสร้างที่ 5 ชนิดของอาหาร+วัตถุดิบจากพืช+รสชาติ+ลักษณะ
พิเศษของอาหาร เช่น แกงหน่อไม้ส้มใส่ก้ามปูน้อย แกงหน่อไม้ส้มใส่ฮวก
- โครงสร้างที่ 6 ชนิดของอาหาร+วัตถุดิบจากสัตว์ เช่น ก้อยปากุ้ม
แกงกับ
- โครงสร้างที่ 7 ชนิดของอาหาร+วัตถุดิบจากสัตว์+ลักษณะของ
อาหาร ได้แก่ แจ้วป่าแตก บองป่าแตก
- โครงสร้างที่ 8 ชนิดของอาหาร+วัตถุดิบจากสัตว์+ลักษณะพิเศษของ
อาหาร เช่น แกงไก่ใส่แตง แกงหมูใส่ผักกาด
- โครงสร้างที่ 9 ชนิดของอาหาร+วัตถุดิบจากผลไม้ ได้แก่ แจ้วบักม่วง
ซุบบักมี

โครงสร้างที่ 10 ชนิดของอาหาร+วัตถุดิบจากผลไม้+วัตถุดิบจากสัตว์ ได้แก่ แจ่วบักม่วงกะปอม

โครงสร้างที่ 11 ชนิดของอาหาร+วัตถุดิบผลิตภัณฑ์จากสัตว์ เช่น อ่อมมาม ก้อยไข่มดแดง

โครงสร้างที่ 12 ชนิดของอาหาร+ชนิดของอาหาร+วัตถุดิบจากสัตว์ ได้แก่ แกงอ่อมไก่ แกงอ่อมหมู

โครงสร้างที่ 13 ชนิดของอาหาร+รสชาติ+วัตถุดิบจากสัตว์ ได้แก่ แกงส้มป่าค้อ

โครงสร้างที่ 14 ชนิดของอาหาร+ลักษณะของอาหาร+วัตถุดิบจากสัตว์ ได้แก่ ลาบเลี้ยงป่าตอง ลาบเลี้ยงป่าสะแก

เมื่อวิเคราะห์ความหมายของชื่ออาหารโดยการวิเคราะห์อรรถลักษณะพบว่าชื่ออาหารต้องมียอดประกอบทางความหมายที่มีมิติที่จำแนกให้อาหารแตกต่างกันจำนวน 13 มิติ ได้แก่ การใช้ความร้อน น้ำ เวลา อุปกรณ์ วัตถุดิบ จุดประสงค์ วิธีรับประทาน ลักษณะอาหาร พริกแกง ลักษณะบรรจุ ข้าวเปลือก ผัก และเครื่องปรุง มิติเหล่านี้สามารถสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์และการมองโลกของผู้ใช้ภาษาไทย

ศศิธร สีนถาวรกุล (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิธีการกินและความเชื่อของคนไทยที่สะท้อนจากชื่ออาหารไทยที่ใช้ในเทศกาลงานพิธีแบบดั้งเดิม โดยวิเคราะห์รูปแบบของชื่ออาหารพร้อมทั้งความหมายตรงและความหมายแฝงของชื่ออาหารที่ใช้ในเทศกาลงานพิธีแบบดั้งเดิมของไทยจำนวน 63 ชื่อ แบ่งออกเป็นชื่อของหวาน 44 ชื่อและชื่อของคาว 19 ชื่อ ผลการวิเคราะห์แจ่มแจ้งได้ดังนี้

รูปแบบของชื่อของหวานมี 4 รูปแบบ ได้แก่

1. ชื่อของหวานที่ประกอบด้วยส่วนหลักเท่านั้น (คำแสดงลักษณะ/ชื่อเฉพาะ) เช่น เม็ดขนุน กาละแม
2. ชื่อของหวานที่ประกอบด้วยส่วนหลัก(คำแสดงลักษณะ/วัตถุดิบ)+ส่วนขยาย(คำแสดงคุณสมบัติ/กรรมวิธีเฉพาะ) เช่น ทองหยิบ กล้วยฉาบ
3. ชื่อของหวานที่ประกอบด้วยส่วนเสริมหน้า(คำว่า"ขนม")+ส่วนหลัก(คำแสดงลักษณะ/วัตถุดิบ/วิธีทำ/ชื่อเฉพาะ)เช่น ขนมฝิง ขนมชั้น
4. ชื่อของหวานที่ประกอบด้วยส่วนเสริมหน้า(คำว่า"ขนม")+ส่วนหลัก(คำแสดงลักษณะ/วิธีทำ/ชื่อเฉพาะ)+ส่วนขยาย(คำแสดงคุณสมบัติ) เช่น ขนมต้มแดง ขนมสำปันนีอ่อน

รูปแบบของชื่อของความี 3 รูปแบบ ได้แก่

1. ชื่อของควาที่ประกอบด้วยส่วนหลัก(คำแสดงชนิดของควา) เช่น ห่อหมก
2. ชื่อของควาที่ประกอบด้วยส่วนหลัก(คำแสดงชนิดของควา/ชนิดส่วนประกอบหลัก)+ส่วนขยาย(คำแสดงวิธีทำ/ประเภทย่อย) เช่น ไข่เจียว หมี่กะทิ
3. ชื่อของควาที่ประกอบด้วยส่วนหลัก(คำแสดงชนิดของควา/ชนิดส่วนประกอบหลัก)+ส่วนขยาย(คำแสดงวิธีทำ/ประเภทย่อย)+ส่วนเสริมท้าย(คำแสดงส่วนประกอบเสริม) เช่น แกงเลียงนพเก้า หมูผัดกุ้ง

ความหมายตรงของชื่อของหวานใช้วิธีการวิเคราะห์หองค์ประกอบพบว่าชื่อของหวานทั้งหมดแตกต่างกันใน 4 มิติ ได้แก่

1. มิติเรื่อง"อิทธิพลต่างประเทศ" มีอรรถลักษณะ [+ไทย] และ [+อิทธิพลต่างประเทศ]
2. มิติเรื่อง "วิธีการทำ" มีอรรถลักษณะ [+ต้ม] [+เปี้ยว] [+นึ่ง] [+ปิ้ง] [+ผัด] [+ทอด] [+กวนแป้ง] [+เข้าไข่เชื่อม] [+อบ/ผิง] และ [+บวด]
3. มิติเรื่อง "วัตถุดิบ" มีอรรถลักษณะ [+แป้ง] [+น้ำตาล] [+มะพร้าว] [+ข้าวเหนียว] [+ถั่วลิสง] [+ไข่] [+กล้วย] [+งา] [+หัวผักกาด] [+ข้าวตอก, ข้าวเม่า, ถั่ว, งา] [+ลูกแป้งข้าวหมาก, น้ำข้าวหมาก] [+น้ำดอกอัญชัญ, น้ำมะนาว] [+ข้าวตอก] [+เม็ดแตงโม] [+น้ำวนิลา] [+เกลือ] [+ผงจันทร์เทศ] [+แป้งทองหยอด] [+เม็ดขนุน] และ [+ฟักทอง]
4. มิติเรื่อง "คุณสมบัติ" ซึ่งมีอรรถลักษณะ [+สามลูกติดกัน]

ชื่อของความีความแตกต่างด้านความหมาย 3 มิติ คือ

1. มิติเรื่อง "ประเภท" มีอรรถลักษณะ [+กับข้าว] และ [+อาหารหลัก]
2. มิติเรื่อง "วิธีการทำ" มีอรรถลักษณะ [+ต้ม] [+นึ่ง] [+หุง] [+กวน] [+ทอด] [+ตำ] และ [+ผัด]
3. มิติเรื่อง "วัตถุดิบเฉพาะ" มีอรรถลักษณะ [+กุ้ง] [+ผัก] [+วันเส้น] [+ไก่] [+เครื่องแกง] [+เส้นขนมจีน] [+ข้าว] [+ธัญพืช] [+ไข่] [+กะปิ] [+ปลา] [+ปูทะเล] [+เปิด] [+มะเขือ] [+เส้นหมี่] [+กะทิ] [+หมู] และ [+หัวหมู]

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ความหมายแฝงของชื่ออาหารในเทศกาลงานพิธีแบบดั้งเดิมสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมและความเชื่อของคนไทย 7 ประการ ได้แก่ 1) ความยั่งยืนและยาวนาน 2) ความรักใคร่สามัคคี 3) ความมั่งคั่ง ร่ำรวย 4) ความสวยงาม 5) ความสง่างามความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต 6) ความอุดมสมบูรณ์ และ 7) ความศรัทธาในศาสนา

จากงานวิจัยเกี่ยวกับชื่ออาหารแสดงให้เห็นรูปแบบหรือโครงสร้างทางความหมายของชื่ออาหารไทยทั้งอาหารคาวและอาหารหวานซึ่งส่วนใหญ่นิยมตั้งชื่อโดยมีความหมายตรงและมีโครงสร้างแบบขยาย ชื่ออาหารที่มีความหมายเปรียบเทียบมีจำนวนน้อยกว่าอันเนื่องมาจากเหตุผลด้านการสื่อความหมาย งานวิจัยนี้ได้ประยุกต์แนวทางการวิเคราะห์ชื่ออาหารของอนันตยา คอมิธิน (2548) ประมวล บุญชนะ (2553) และศศิธร สีนถาวรกุล (2547) มาใช้ในการวิเคราะห์ชื่อตราสินค้าชุมชน

2.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับที่มาของภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อ

การศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อส่วนใหญ่มักจะศึกษาที่มาของภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อด้วย และผลการศึกษาจะพบว่าชื่อบุคคล ชื่อธุรกิจการค้า ชื่อตราสินค้า ชื่อสถานที่ต่าง ๆ ในประเทศไทย ตั้งขึ้นจากภาษาหลาย ๆ ภาษา เช่น ภาษาไทย ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาเขมร ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังมีการนำเอาภาษามากกว่าหนึ่งภาษามาประกอบกันเป็นชื่อต่าง ๆ

จริญญา ธรรมโชโต (2540) ศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อเล่นของคนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตรัง พบว่าภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อเล่นมี 6 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาเขมร ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ

วรารัณ สว่างตระกูล (2540) ศึกษาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อจริงของคนไทยในกรุงเทพมหานคร พบว่ามีการใช้ภาษาบาลี-สันสกฤตในการตั้งชื่อมากที่สุด รองลงมาคือภาษาไทย ส่วนภาษาอื่น ๆ ที่นำมาใช้ในการตั้งชื่อได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาชวา นอกจากนี้ยังมีการตั้งชื่อโดยใช้ภาษาไทยผสมกับภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาไทยผสมกับภาษาเขมร และภาษาบาลี-สันสกฤตผสมกับภาษาเขมร

วิยะดา จงบรรจบ (2534) และนควัฒน์ สาระ (2550) พบว่ามีการใช้ภาษาต่าง ๆ มาตั้งชื่อธุรกิจการค้าในกรุงเทพมหานครและในจังหวัดปัตตานี เช่น ภาษาไทย ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาเขมร ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ ภาษาอาหรับ ภาษามลายู และภาษาญี่ปุ่น

จากตัวอย่างการวิเคราะห์ความหมายของชื่อตราสินค้าของนิทัศน์ บุญไพศาลสถิตย์ (Boonpaisarnsatit, 2005) พบว่าชื่อตราสินค้าของไทยมีการใช้ชื่อเป็นภาษาไทย ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาอังกฤษ

2.3 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างคำ

เอกสารเกี่ยวกับการสร้างคำ

Yule (2010, pp, 53-60) ได้จัดแบ่งวิธีการสร้างคำในภาษาอังกฤษไว้ 9 วิธี คือ

1. การบัญญัติศัพท์หรือการประดิษฐ์คำขึ้นใหม่ (coinage) เป็นการสร้างคำขึ้นใหม่เพื่อรองรับสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ในสังคม คำส่วนใหญ่เกิดจากการนำเอาชื่อทางการค้าของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

มาใช้เป็นคำเรียกทั่วไป เช่น *aspirin, nylon, vaseline, granola, teflon* และ *google* การประดิษฐ์คำใหม่อาจเกิดจากการเรียกชื่อสิ่งที่ถูกค้นพบใหม่หรือประดิษฐ์ขึ้นใหม่ตามชื่อของผู้ค้นพบหรือผู้ประดิษฐ์ เช่น คำว่า วัตต์ *watt* หน่วยวัดกำลังไฟฟ้ามาจากชื่อสกุลของผู้ประดิษฐ์คิดค้นคือ James Watt

2. **การยืมคำ (borrowing)** เป็นการยืมคำจากภาษาอื่นมาใช้ คำที่ถูกยืมมาใช้เรียกว่า คำยืม (Loan word) เช่น *croissant* เป็นคำยืมจากภาษาฝรั่งเศส หมายถึง ขนมอบชนิดหนึ่ง คำว่า *yogurt* เป็นคำยืมจากภาษาตุรกี และคำว่า *piano* เป็นคำยืมจากภาษาอิตาลี

3. **การประสมคำ (compounding)** เป็นการรวมคำ 2 คำ เข้าเป็นคำใหม่ 1 คำ เช่น คำว่า *sunburn* “อาการผิวไหม้เนื่องจากถูกแสงอาทิตย์นานเกินไป” เกิดจากการรวมคำว่า *sun* “พระอาทิตย์” กับคำว่า *burn* “เผาไหม้, ทำให้ไหม้”

4. **การผสมคำ (blending)** เป็นการเชื่อมรูปภาษา (Form) 2 รูปเข้าด้วยกัน เกิดเป็นคำใหม่ 1 คำ โดยการตัดส่วนหน้าของคำหนึ่งเพื่อเอาไปเชื่อมกับส่วนท้ายของอีกคำหนึ่ง เช่น คำว่า *brunch* เกิดจากการผสมคำของคำว่า *breakfast* และ *lunch* หรือคำว่า *telecast* เกิดจากการผสมคำของคำว่า *television* และ *broadcast*

5. **การตัดคำ (clipping)** เป็นการตัดคำให้สั้นลงโดยไม่มีกฎเกณฑ์ เช่น คำว่า *gas* เกิดจากการตัดคำว่า *gasoline* ให้สั้นลง หรือคำว่า *ad* เกิดจากการตัดคำจากคำว่า *advertisement*

6. **การสร้างรูปย้อน (backformation)** เป็นกระบวนการตัดคำแบบหนึ่งและมีผลให้หน้าที่ของคำที่ถูกตัดเปลี่ยนไปด้วย เช่น คำนาม *donation* สร้างรูปย้อนกลับเป็นคำกริยา *donate* หรือคำนาม *editor* สร้างรูปย้อนกลับเป็นคำกริยา *edit*

7. **การเปลี่ยนหน้าที่ทางไวยากรณ์ (conversion)** เป็นการนำคำที่มีอยู่แล้วมาเปลี่ยนหน้าที่ทางไวยากรณ์ เช่น คำนาม *vacation* สามารถนำมาใช้เป็นคำกริยาได้ ดังในประโยค *They're vacationing in Florida.*

8. **การประสมอักษรย่อ (acronym)** เป็นการย่อคำโดยใช้พยัญชนะต้นของแต่ละคำ มาประกอบเป็นคำใหม่ เช่น คำว่า *CD* ย่อมาจากพยัญชนะต้นของคำว่า *compact disk* คำว่า *scuba* ย่อมาจาก *self-contained underwater breathing apparatus* และคำว่า *ATM* ย่อมาจาก *automatic teller machine* เป็นต้น

9. **การเติมหน่วยคำเติม (derivation)** เป็นการเติมหน่วยคำเติมเข้ากับคำที่มีอยู่เดิม ทำให้เกิดเป็นคำใหม่ขึ้น หน่วยคำเติมแบ่งออกเป็น 3 ชนิดคือ หน่วยหน้าศัพท์ (prefix) หน่วยกลางศัพท์ (infix) และหน่วยท้ายศัพท์ (suffix) เช่น *unhappy, misrepresent, joyful, careless, boyish* เป็นต้น

Yule ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า กระบวนการสร้างคำต่าง ๆ ที่กล่าวแยกออกเป็นแต่ละประเภทนั้น แท้ที่จริงสามารถเกิดร่วมกันได้ในการสร้างคำใหม่หนึ่งคำ เช่น คำว่า *snowballed* ใน *problems with the project have snowballed* คำว่า *snowball* เป็นคำนามเกิดจากการประสมคำ (compounding) ของคำนาม 2 คำ คือ *snow* และ *ball* หลังจากนั้นจึงเกิดกระบวนการการเปลี่ยนหน้าที่ทางไวยากรณ์ (conversion) ทำให้คำนี้กลายเป็นคำกริยา ดังที่ปรากฏใช้ในข้อความข้างต้น

สุนันท์ อัญชลินุกูล (2546, หน้า 23-83) กล่าวว่า การสร้างคำเพื่อให้เกิดคำใหม่ขึ้นเพื่อให้เพียงพอกับการใช้ในภาษานั้นมีวิธีการสร้างคำดังนี้ การซ้ำคำ การซ้อนคำ การประสมคำ การผสมคำ การแผลงคำ การยืมคำ เมื่อแบ่งชนิดของคำตามการสร้างคำจะได้คำ 6 ชนิด ดังนี้

1. **คำซ้ำ** (reduplication) เกิดจากการนำคำ ๆ เดียวกันมาเรียงซ้ำกัน อาจจะมีการลงเสียงหนักเบาต่างกันระหว่างคำที่นำมาซ้ำซึ่งทำให้ความหมายของคำซ้ำต่างจากการพูดซ้ำตามธรรมเนียมใช้เครื่องหมายไม้ยมก (ๆ) แทนคำที่ซ้ำ คำซ้ำเกิดจากหน่วยคำอิสระ 1 หน่วยคำและหน่วยคำไม่อิสระ 1 หน่วยคำโดยใช้ไม้ยมกแทนหน่วยคำไม่อิสระ คำซ้ำทำให้คำเดิมมีความหมายเปลี่ยนไปดังนี้

1.1 การซ้ำคำที่แสดงความหมายทางไวยากรณ์ โดยการทำให้คำที่มีความหมายเป็นเอกพจน์กลายเป็นคำที่มีความหมายเป็นพหูพจน์ เช่น เด็ก ๆ เพื่อน ๆ คุณ ๆ ท่าน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ

1.2 การซ้ำคำเพื่อเพิ่มน้ำหนักของความหมายของคำ โดยการลงเสียงหนักที่พยางค์แรกและเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ของพยางค์แรกเป็นวรรณยุกต์ตรี เพื่อการเน้นความหมายของคำ เช่น บ้านทาสีเคี้ยว-เขียว มีความหมายเน้นแสดงว่าบ้านมีสีเขียวเข้มมากกว่า บ้านทาสีเขียว ๆ

1.3 การซ้ำคำเพื่อลดน้ำหนักของความหมายของคำเดิม โดยการลดน้ำหนักเสียงที่พยางค์แรกของคำซ้ำและออกเสียงให้เบาและสั้นลง เพื่อลดน้ำหนักของความหมายให้น้อยลงจากคำเดิม เช่น เขาใส่เสื้อสี แดง-แดง มีความหมายลดน้ำหนักลง แสดงว่าเสื้อที่เขาใส่สีค่อนข้างแดงหรือแดงน้อยกว่า เขาใส่เสื้อสีแดง ๆ

1.4 การซ้ำคำเพื่อแยกความหมายเป็นส่วน ๆ เช่น ครูตรวจข้อสอบเป็นข้อ ๆ หมายความว่า ครูตรวจข้อสอบทีละข้อ

1.5 การซ้ำคำอาจทำให้เกิดความหมายไม่จำกัดแน่นอน เช่น เขาชอบนั่งแฉกกลาง ๆ แสดงว่า เขานั่งอยู่บริเวณที่อยู่รอบในของสถานที่ที่กล่าวถึง แต่ไม่ได้ระบุแฉกที่ชัดเจน

1.6 การซ้ำคำเป็นสำนวน ทำให้เกิดการใช้ที่มีความหมายไม่ตรงตามตัวอักษร มีทั้งสำนวนที่มีสองพยางค์หรือสำนวนที่มีสี่พยางค์ เช่น กลัว ๆ เป็นสำนวนสองพยางค์หมายถึง ไม่ยาก ๆ ปลา ๆ เป็นสำนวนสี่พยางค์ หมายถึง รู้ไม่มาก

2. คำซ้อน (synonymous compound) เกิดจากการนำคำ 2 คำที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายกันมาซ้อนกัน คำทั้งสองคำอาจจะเป็นคำจากภาษาถิ่นที่ต่างกัน หรือคำเก่ากับคำใหม่ เช่น บ้านเรือน เลือสาด ฯลฯ รวมถึงการนำคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกันมาซ้อนกัน เช่น เท็จจริง สูงต่ำ ดำขาว ผิดชอบ ชั่วดี ฯลฯ คำซ้อนแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

2.1 คำซ้อนเพื่อความหมาย หมายถึง การนำคำ 2 คำที่มีความหมายเหมือนกันใกล้เคียงกัน หรือตรงกันข้ามกันมาซ้อนกัน เช่น หนทาง จิตใจ สวยงาม ดูดว่ากล่าว ข้าวยากหมากแพ่ง เป็นต้น นอกจากนี้การซ้อนคำเพื่อความหมาย อาจจะนำคำไทยมาซ้อนกับคำภาษาต่างประเทศ เช่น คำบาลี คำสันสกฤต คำเขมร คำภาษาอังกฤษ หรือคำภาษาฝรั่งเศส หรือเป็นการซ้อนระหว่างคำภาษาต่างประเทศทั้งสองคำ เช่น เจียบ+สัจด์ (ไทย+เขมร) รูป+ภาพ (บาลี+สันสกฤต) กระดาษ+ทิชชู (ไทย+อังกฤษ) เป็นต้น

2.2 คำซ้อนเพื่อเสียง หมายถึงการซ้อนกันของคำพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ ที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน ส่วนเสียงพยัญชนะท้ายอาจเหมือนหรือต่างกันและมีเสียงสระต่างกัน ความหมายของคำซ้อนเพื่อเสียงอาจอยู่ที่พยางค์ใดพยางค์หนึ่งหรือเกิดจากทุกพยางค์รวมกัน มักมีจำนวนพยางค์เป็นคู่ เช่น คำซ้อนสองพยางค์ – จุกจิก จ้วเจีย ฉาดฉาน ตกแต่ง จัดจ้าน รอนแรม คำซ้อนสี่พยางค์ – อึ้งตึ้งนัง ขมุกขมัว สุรุษสุร่าย เป็นต้น

ความหมายของคำซ้อนแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ 1) คำซ้อนที่มีความหมายเหมือนคำเดิม เช่น บ้านเรือน เลือสาด ทองคำ เสาะหา ประสบพบเห็น เป็นต้น และ 2) คำซ้อนที่มีความหมายใหม่ เช่น ใจคอ มีความหมายอยู่ที่คำว่า ใจ หูตว มีความหมายอยู่ที่คำว่า ตา ข้าวปลว มีความหมายกว้างขึ้นหมายถึงอาหารหลาย ๆ ชนิด

3. คำประสม (compound word) เกิดจากการนำหน่วยคำอิสระ 2 หน่วยคำขึ้นไปมาประสมกัน ทำให้เกิดเป็นคำใหม่ที่มีความหมายใหม่ 1 หน่วยความหมายซึ่งอาจจะมีเค้าของความหมายเดิมอยู่บ้าง ความหมายของคำประสมแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1 คำประสมที่มีเค้าความหมายเดิมน้อย เช่น ลูกน้ำ หมายถึง ลูกอ่อนของยุงที่ยังอาศัยอยู่ในน้ำ ทอดมัน หมายถึง ชื่ออาหารคาวชนิดหนึ่ง แม่เมด หมายถึง หมอเวทมนตร์ที่เป็นผู้หญิง

3.2 คำประสมชนิดที่คงความหมายเดิมมาก ส่วนใหญ่คงความหมายของคำนามคำแรก ส่วนคำอื่นมักเป็นคำบอกรายละเอียดเพิ่มเติม เช่น ลักษณะ พันธุ์ คุณสมบัติ ประโยชน์ ฯลฯ ของคำนามคำแรก ดังตัวอย่างเช่น ข้าว+สาร(ข้าวเปลือกที่สีซ้อมจนเหลือแต่เมล็ดขาว) ข้าว+เหนียว(ชื่อข้าวพันธุ์หนึ่งมีเนื้อเมล็ดนุ่มกว่าข้าวเจ้า) ข้าว+หอมมะลิ(ชื่อข้าวสารพันธุ์หนึ่ง กล้วย+เชื่อม(เชื่อมขนมไทยที่นำกล้วยมาเชื่อมในน้ำตาล) ขนม+ชั้น(ชื่อขนมไทยทำจากแป้ง น้ำตาล กะทิเป็นชั้น ๆ สลับสี) ฯลฯ การสร้างคำประสมวิธีนี้ช่วยให้เกิดคำใหม่ในภาษาเพื่อใช้เรียกชื่อสิ่งต่าง ๆ จำนวนมาก

3.3 คำประสมที่เป็นสำนวน มีลักษณะเดียวกับกลุ่มคำหรือคำเรียง แต่คำประสมมีความหมายใหม่เกิดขึ้นและเป็นความหมายที่ไม่ตรงตัว ไม่ใช่ความหมายของคำแต่ละคำที่เรียงต่อกัน เช่น หน้า+ม้า(ผู้ออกหน้าอย่างมีเล่ห์เหลี่ยม ไม่ใช่ใบหน้าของม้า) ตีน+กา(รอยย่นที่หางตา ไม่ใช่อวัยวะที่ใช้เดินของกา) ลอด+ช่อง(ซื่อซนบางอย่างหนึ่งทำด้วยแป้งกึ่งกับน้ำกะทิ ไม่ใช่เดินลอดไปตามช่อง)

3.4 คำประสมที่มีความหมายสัมพันธ์กับคำลักษณนาม เกิดจากการนำคำนามสองคำที่มีลักษณนามต่างกันมาประสมกัน ถ้าใช้คำลักษณนามของคำนามตัวแรกคำนั้นเป็นคำประสม แต่ถ้าใช้ลักษณนามของคำนามคำหลังถือว่าเป็นกลุ่มคำหรือคำเรียง เช่น *กุญแจคู่ดอก*นี้ไขไม่ออก คำว่า *กุญแจ+คู่* เป็นคำประสม แต่ในประโยค *กุญแจคู่ใบนี้*ไขไม่ออก คำว่า *กุญแจ* ไม่ได้ประสมกับคำว่า *คู่* จึงไม่ใช่คำประสม

4. คำผสม (complex word) ประกอบด้วยหน่วยคำอย่างน้อย 2 หน่วยคำ และต้องมีหน่วยคำไม่อิสระประกอบในคำอย่างน้อย 1 หน่วยคำหรือประกอบด้วยหน่วยคำไม่อิสระทั้งหมด หน่วยคำไม่อิสระอาจปรากฏต้นหรือท้ายคำก็ได้ เช่น เกียจ+คร้าน(หน่วยคำไม่อิสระ+หน่วยคำไม่อิสระ) เริง+ร่า(หน่วยคำไม่อิสระ+หน่วยคำไม่อิสระ) เครื่อง+เล่น(หน่วยคำไม่อิสระ+หน่วยคำอิสระ) นึก+ร้อง(หน่วยคำไม่อิสระ+หน่วยคำอิสระ) ความ+ดี(หน่วยคำไม่อิสระ+หน่วยคำอิสระ) เป็นต้น

5. คำแผลง* เป็นการเปลี่ยนแปลงตัวอักษรซึ่งใช้แทนเสียงเพื่อเพิ่มคำใหม่ในภาษาและเพื่อความไพเราะของเสียงสัมผัสในการแต่งคำประพันธ์ อาจเกิดจากการนำหลักการแผลงคำเพื่อเปลี่ยนชนิดและหน้าที่ของคำในภาษาเขมรมาใช้เป็นแนวเทียบกับภาษาไทย เช่น คำเขมร ตรวจจับ เป็นคำกริยาเมื่อแทรกหน่วยกลางศัพท์ (infix) อำ /am/ แผลงเป็นคำนาม ตรวจจับ แต่คำไทยหลาย ๆ คำที่ใช้วิธีการแผลงคำไม่ได้มีการเปลี่ยนหน้าที่ทางไวยากรณ์ เช่น จ่าย เป็นคำกริยา เมื่อแทรกหน่วยกลางศัพท์ อ่าน /am-n/ เกิดคำศัพท์ใหม่ จำหน่าย แต่ยังคงเป็นคำกริยาเช่นกัน การสร้างคำแผลงมี 3 วิธี คือ การแผลงสระ การแผลงพยัญชนะ และการแผลงวรรณยุกต์

5.1 การแผลงสระ เกิดจากการเปลี่ยนเสียงสระของคำเดิมซึ่งมักเป็นคำยืมจากภาษาอื่น เช่น บาลี สันสกฤต เขมร เมื่อแผลงคำแล้วมักนำมาใช้เป็นคำทั่วไปหรือใช้ในการประพันธ์ เช่น พืช-เพชร สระอะแผลงเป็นสระเอะ เพชร พิศาล-ไพศาล สระอิแผลงเป็นสระโอ สุภา-โสภา สระอุแผลงเป็นสระโ

5.2 การแผลงพยัญชนะ เกิดจากการเปลี่ยนรูปและเสียงพยัญชนะของคำเดิม โดยการเปลี่ยนรูปและเสียง การแทรกเสียง หรือการตัดเสียงพยัญชนะก็ได้ เช่น ว แผลงเป็น พ ในคำว่า วาณิช-พาณิช ผ แผลงเป็น ประ ในคำว่า ผสม-ประสม แทรก น ลงในคำเดิม เช่น ในคำ ผก-ผนก แทรก อาร ลงในคำเดิม เช่น ในคำ ชะ-ชำระ แทรก อ่าน ลงในคำเดิม เช่น ในคำ แจก-จำแนก

5.3 **การแผลงเสียงวรรณยุกต์** เกิดจากการเปลี่ยนแปลงเสียงหรือรูปวรรณยุกต์ในคำ เช่น การเปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์สามัญเป็นวรรณยุกต์เอก ในคำว่า ดัง-ดั่ง การเปลี่ยนแปลงรูปวรรณยุกต์โทเป็นรูปวรรณยุกต์เอก ในคำว่า ถ้า-ท่า แต่เสียงวรรณยุกต์ยังคงเดิม เป็นการเปลี่ยนเพื่อใช้ในคำประพันธ์ประเภทโคลง

6. **คำยืม*** เกิดเนื่องจากกลุ่มชนต่าง ๆ มีการติดต่อทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี การศึกษา การค้า ศาสนา การปกครอง และศิลปะวิทยาการทำให้คำในภาษาเดิมมีไม่พอใช้ ทำให้เกิดการยืมคำจากภาษาอื่นมาใช้ ภาษาไทยมีการยืมคำจากภาษาต่าง ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาโปรตุเกส ภาษาจีน ภาษาเขมร ภาษามลายู เป็นต้น วิธีการยืมคำมีลักษณะต่าง ๆ กัน ดังนี้

6.1 **การทับศัพท์** เกิดจากการนำเอาคำภาษาอื่นมาใช้สื่อความหมายโดยการถ่ายเสียงตัวอักษรทุกตัวเป็นอักษรไทยให้มีเสียงใกล้เคียงกับคำเดิมมากที่สุด การถ่ายเสียงอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับระบบเสียงของภาษาไทย เช่น แพชั่น ปารีส โปรแกรม คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

6.2 **การยืมปนและการยืมแปล** การยืมปนเป็นการสร้างคำโดยใช้คำไทยและคำยืมแบบทับศัพท์ปนกัน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ลูกกอล์ฟ นักฟุตบอล เป็นต้น ส่วนการยืมแปลเป็นการแปลความหมายของคำยืม เช่น สถานีรถไฟ แปลมาจาก railway station จุดยืน แปลมาจาก stand point ห้องเสริมสวย แปลมาจาก beauty salon เป็นต้น

6.3 **การบัญญัติศัพท์** เกิดจากการคิดสร้างคำศัพท์ขึ้นใช้แทนคำศัพท์ของภาษาเดิม ให้สามารถสื่อความหมายได้ครอบคลุมหรือใกล้เคียงคำเดิม เช่น ไฟฟ้า บัญญัติศัพท์มาจากคำว่า electricity ภูมิแพ้ บัญญัติศัพท์มาจากคำว่า allergy ภาพถ่าย บัญญัติศัพท์มาจากคำว่า photograph

งานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างคำ

อุมาภรณ์ สังขมาน (2538) ศึกษาการประกอบคำและความหมายของคำในภาษาไทยจากนิตยสารไทย พ.ศ. 2536 โดยใช้แนวทางการวิเคราะห์การประกอบคำของ Bauer (1983), Francis (1985) และ Yule (1985) พบว่าการประกอบคำของคำไทยในภาษาไทยมี 6 วิธี ได้แก่ การประสมคำ การเติมหน่วยคำเดิม การซ้ำคำ การตัดคำ การย่อคำ และการเปลี่ยนหน้าที่ทางไวยากรณ์

1. **การประสมคำ (compounding)** เกิดจากการประกอบคำของคำที่มีอยู่แล้วในภาษาตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป รวมถึงคำซ้อนก็จัดอยู่ในคำประสมเช่นกัน เช่น ข้าว+สาร ขน+แปร่ง คน+ไข้ อาหาร+เสริม เหล็ก+ดัด น้ำ+ดื่ม เป็นต้น

2. การเติมหน่วยคำเติม (derivation) เป็นการเติมหน่วยคำเติมชนิดหน่วยคำไม่อิสระเข้ากับคำที่มีอยู่แล้วในภาษา หน่วยคำเติมมี 3 ประเภท ได้แก่ หน่วยหน้าศัพท์ หน่วยกลางศัพท์ และหน่วยท้ายศัพท์ จากข้อมูลพบเฉพาะการเติมหน่วยหน้าศัพท์และหน่วยท้ายศัพท์

การเติมหน่วยหน้าศัพท์ *ความ* เช่น *ความขาว ความงาม ความอร่อย ความเย็นสบาย ความแม่นยำ* ฯลฯ การเติมหน่วยหน้าศัพท์ *การ* เช่น *การจัด การใช้น้ำ การออกแดด* ฯลฯ การเติมหน่วยหน้าศัพท์ *ผู้* เช่น *ผู้รู้ซึ่ง ผู้สรรหา* ฯลฯ การเติมหน่วย

การเติมหน่วยท้ายศัพท์ *ภาพ กร และ การ* ในคำต่อไปนี้ *สุขภาพ องค์กร กระบวนการ*

3. การซ้ำคำ (reduplication) เป็นการกล่าวซ้ำหนึ่งครั้งของรูปเดิมของคำซึ่งเป็นหน่วยอิสระ ซึ่งรูปคำที่ซ้ำกันอาจมีการเปลี่ยนแปลงบ้าง การซ้ำคำสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือการซ้ำทุกส่วนกับการซ้ำบางส่วน

3.1 การซ้ำทุกส่วน เช่น *ไทย ๆ* ในข้อความว่า “สนุกแบบไทย ๆ กับสิงห์” หรือ *ดีดี* ใน “ดูดีดี...”

3.2 การซ้ำบางส่วน หน่วยประกอบที่นำมากล่าวซ้ำมีบางส่วนที่เหมือนกับหน่วยประกอบหลัก เช่น *ทรูทรา เหนอะหนะ พิถีพิถัน ประดิประดอย หลงใหล* เป็นต้น

4. การตัดคำ (clipping) เป็นการตัดคำบางส่วนออกโดยไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน เช่น คำว่า *นอก* ตัดคำมาจาก *เมืองนอก* ในข้อความ “เพราะรถผมประกอบนอกทั้งคัน...” คำว่า *นอก* ตัดมาจากคำว่า *ภายนอก* และคำว่า *ใน* ตัดคำมาจาก *ภายใน* จากข้อความ “คุณภาพอัดแน่นทั้งนอกทั้งใน”

5. การใช้คำย่อ (acronym) เกิดจากการนำอักษรตัวแรกของคำหรือหน่วยคำมาประกอบกันเป็นคำใหม่ เช่น *สส.* ย่อมาจาก *สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร* อักษรย่อ *สส.* เป็นพยัญชนะต้นของคำว่า *สมาชิก* และ *สภาผู้แทนราษฎร* อักษรย่อ *นร.* ย่อมาจาก *นักเรียน* อักษร *น* เป็นพยัญชนะต้นของหน่วยคำ *นัก* และ *ร* เป็นพยัญชนะต้นของหน่วยคำ *เรียน* เป็นต้น

6. การเปลี่ยนหน้าที่ทางไวยากรณ์ (functional shift) เกิดจากการนำคำที่มีอยู่แล้วในภาษามาใช้โดยเปลี่ยนหน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำนั้น เช่น การเปลี่ยนจากคำกริยาเป็นคำนามของคำว่า *สัมผัส* และคำว่า *ดื่ม* คำทั้งสองคำนี้เดิมเป็นคำกริยา แต่ในข้อความของโฆษณาปรากฏการใช้เป็นคำนาม ดังนี้ “...เพลินกับทุกสัมผัส” และ “...สนุกทุกดื่ม” การเปลี่ยนหน้าที่ของคำนามเป็นคำวิเศษณ์ พบในข้อความว่า “แพชั่นล่าสุดของกระเป๋าชะวามีขนาดยักษ์...จากอิตาลี” คำว่า *ยักษ์* เดิมเป็นคำนาม แต่ปรากฏการนำมาใช้เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง ใหญ่มาก

งานวิจัยนี้ได้นำแนวคิดและวิธีการวิเคราะห์การสร้างคำของ Yule (2010) สุนันท์ อัญชลินกุล (2546) และ อุมารณ์ สังขมาน (2538) มาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์การสร้างคำของชื่อตราสินค้าชุมชน

2.4 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความหมาย

2.4.1 เอกสารเกี่ยวกับความหมาย

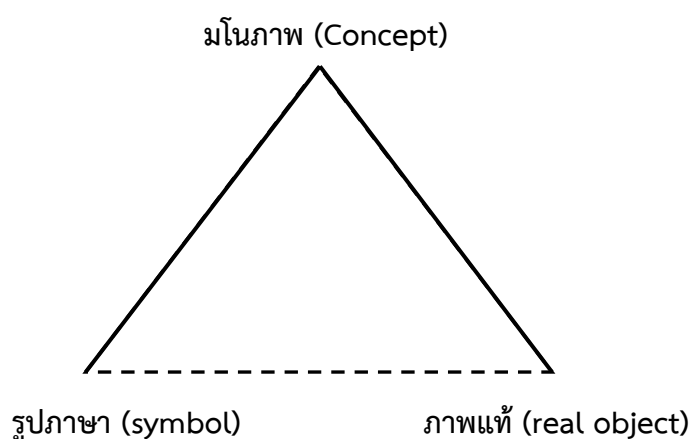
แนวคิดเกี่ยวกับความหมาย

เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์ (2534, หน้า, 287-305) ได้ให้นิยามของคำว่า “ความหมาย” ไว้ 3 อย่างด้วยกัน ได้แก่

1. ความหมาย คือ คุณสมบัติประจำรูปของภาษาหรือเรียกว่าคุณสมบัติทางอรรถศาสตร์ เพื่อแยกความแตกต่างออกจากคุณสมบัติทางเสียงและทางไวยากรณ์
2. ความหมาย คือ สารที่เกิดจากเจตนาหรือตั้งใจของผู้พูดเพื่อสื่อสารไปยังผู้ฟัง
3. ความหมาย คือ สารที่ผู้ฟังสามารถรับหรือตีความได้เมื่อได้ฟังหรือได้อ่านสารจากผู้ส่งสาร

ดังนั้นการสื่อสารจะประสบผลสำเร็จเมื่อความหมายของสารระหว่างผู้พูดและผู้ฟังตรงกัน

เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์ ได้อ้างถึงแนวคิดในการศึกษาความหมายของ ออกเด็นและริชาร์ด (Ogden and Richard, 1972, p.11) ไว้ว่า ความหมายสามารถแบ่งแยกออกเป็นสองส่วน คือ ความหมายที่เป็นมโนภาพ (concept) และความหมายที่เป็นภาพแท้ (real object) ซึ่งแสดงเป็นแผนภูมิสามเหลี่ยมของความหมาย (triangle of meaning) ได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 แผนภูมิสามเหลี่ยมของความหมาย